

Motion till riksdagen

1989/90:So402

av Bengt Silfverstrand och Birthe Sörestedt

(båda s)

Legitimation av naprapater

I vårt land finns ca. 500 personer som yrkesmässigt utövar någon form av s.k. manipulationsbehandling. Denna medicinska teknologi har i stor utsträckning haft utövare som refererat till teoretiska förutsättningar som tätt sig kontroversiella i förhållande till en klassisk medicinsk tankegång, och teknologin har därför haft en låg vetenskaplig status.

Manipulationsbehandling består av många olika moment. Manipulationsgreppet, så som t.ex. kiropraktorerna utför det, är i medicinskt sammanhang det mest kontroversiella. Olika former av manipulationsgreppsbehandling har under olika beteckningar existerat sedan Hippokrates (400 år f.Kr.). Motståndet mot och svårigheterna att acceptera en medicinsk teknologi som är teoretiskt komplicerad har sin egen dynamik och historia. Emellertid finns det numera enligt British Medical Association (BMA) en möjlighet att vetenskapligt förklara och förstå åtminstone vissa delar av effekten av manipulationsbehandling. Det är mot denna bakgrund inte längre omöjligt att omtolka vissa av de äldre kiropraktiska begreppen i neurofysiologiska termer.

Manipulationsgreppsbehandlingen kan ses som ett komplement till övriga former av icke operativ behandling.

Naprapati är en speciell form av manipulationsbehandling som är närbesläktad med t.ex. kiropraktik och osteopati. Innebörden av ordet naprapati är att man korrigerar förändringar i främst rygg, muskel och led. Undersökningar har visat att ett mycket stort antal patienter fått sitt tillstånd lindrat eller förbättrat efter sådan behandling, och de slutsatser man dragit är att naprapatbehandlingen åtminstone har befrämjat tillfrisknandet.

Efter ett omfattande utredningsarbete föreslog Alternativmedicinkommittén (S 1984:04) i ett delbetänkande att legitimation skall kunna utfärdas för vissa kiropraktorer, ett förslag som sedan i allt väsentligt blev identiskt med regeringens prop. 1988/89:96. Förslaget, som också blev riksdagens beslut, innebär att en mycket begränsad grupp, ca. 70 personer, vilka avlagt examen som Doctors of Chiropractic vid godkänd utländsk högskola eller genomgått motsvarande utbildning, anses uppfylla grundläggande kvalitets- och säkerhetskrav enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Det finns all anledning att understryka behovet av högt ställda kompetenskrav för att legitimation skall kunna medges yrkesutövare på sjukvårdens område. Ändå måste man starkt ifrågasätta den snäva avgränsning som valts i det här fallet.

Som grund för kvalitetskriteriet har pekats på att Doctors of Chiropractic utexamineras vid ett tiotal godkända högskolor i USA, Canada, Australien och England efter 4-5 års teoretisk och praktisk utbildning.

Av de ovannämnda 500 utövarna av någon form av manipulationsbehandling är drygt hälften naprapater eller osteopater. Naprapaterna genomgår en utbildning som är likvärdig ovannämnda godkända utbildning för Doctors of Chiropractic. Denna utbildning bedrivs i Sverige av ett institut för utbildning och forskning inom manuell medicin – Naprapathic School i Stockholm. Eftersom denna skola funnits i 20 år föreligger goda möjligheter att ställa den under överinseende av myndigheternas krav och kontroll. Utbildningen är 4-årig, motsvarar 160 universitetspoäng och är således av klar högskolekarakter. Undervisningen i alla grundmedicinska och kliniska ämnen bedrivs av läkare eller medicinska specialister. Ämnena inriktas bl.a. på att ge kunskaper om sjukdomar som är kontraindicerade för manuell behandling. I samtliga ämnen förekommer separat examination resp. en stor skriftlig slutexamination i samtliga ämnen sista terminen.

Svenska Naprapatförbundet är en rikstäckande organisation med ca. 350 medlemmar vilka samtliga är ansvarsförsäkrade. Gruppen naprapater, som totalt utför ca. 1 miljon behandlingar per år, motsvarande ungefär 200 000 patienter, har i växande grad vunnit allmänhetens förtroende. Samhällets erkännande understryks också av den betydelse som tillmäts naprapatin inom företagshälsovården, fackföreningsrörelsen och idrottsrörelsen. Som exempel kan nämnas att TFF-försäkringen (LO/TCO) ersätter naprapatbehandling vid skada, om läkarremiss (intyg) finns. Naprapaterna initierar dessutom vetenskaplig forskning och har tagit initiativ till ett flertal undersökningar. Som exempel kan nämnas studier vid bl.a. försäkringskassan i Västerås och Huddinge sjukhus.

Socialutskottet underströk vid riksdagsbehandlingen av frågan (bet. 1988/89:SoU23) betydelsen av naprapaternas arbete och förutsatte att yrkesgruppens verksamhet skulle få en noggrann genomlysning i Alternativmedicinkommitténs slutbetänkande. Detta gavs också, med anledning av motioner – bl.a. 1988/89:So22 (s) – riksdagen till känna.

Ett studium av detta slutbetänkande visar tyvärr dock att denna genomgripande analys inte kommit till stånd. I stället har kommittén valt att inte nu förordad legitimation för naprapaterna med utgångspunkt från sin tidigare synnerligen begränsade och summariska undersökning av deras yrkesverksamhet. Så t.ex. har utbildningsfrågorna, som utgjorde ett avgörande kriterium när det gällde att ta ställning till legitimation av vissa kiropraktorer, inte närmare analyserats. Som något av en paradox kan konstateras att AMK ändå finner att det föreligger en visserligen begränsad men ändå övertygande terapeutisk effekt av manipulationsbehandling vid akuta länd- och brösttryggsbesvär. Utredningens experter har också (se bl.a. sid 51 i "Värdering av alternativmedicinska teknologier" – SOU 1989:63) gett naprapatin goda vitsord.

Socialministern aviserade i ett frågesvar i riksdagen den 24 oktober 1989 (fråga 1989/90:136) att en proposition med anledning av AMK:s förslag "kan läggas fram för riksdagen tidigast hösten 1990".

Det är angeläget att riksdagen snarast får möjlighet att ta ställning till frågan om legitimation av naprapater. En noggrann genomgång av förutsättningarna för en sådan legitimation visar sammanfattningsvis följande:

- * naprapaterna utgör en väl definierad grupp med en klar yrkesidentitet
- * utbildningen tillgodoser högt ställda krav vad avser patienternas säkerhet i vården
- * allmänhetens förtroende för naprapatin är stort och fortsätter att växa
- * naprapatin har vunnit samhällets erkännande inom företagshälsovården, fackföreningsrörelsen och idrottsrörelsen
- * företagen utvärdering har visat att manipulationsbehandling, som ingår som en viktig del av behandlingen inom naprapatin, har en begränsad men ändå övertygande effekt vid länd- och bröstryggbesvär
- * naprapati är den vanligaste behandlingsformen inom den manuella medicinen och verksamheten har nu nått en sådan omfattning att det inte minst för patienternas säkerhet ter sig nödvändigt att den snarast förs in under samhällets tillsyn och kontroll.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs
att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om legitimation av naprapater.

Stockholm den 10 januari 1990

Bengt Silfverstrand (s)

Birthe Sörestedt (s)